

ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 347.62(477)(093.2)"17/182"

Бороденко Олена

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка, докторант Запорізького національного університету.

elena_bs@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0292-9310

ДОКУМЕНТИ – ДОЗВОЛИ НА ШЛЮБ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТЬ: СПРОБА АНАЛІЗУ

У статті порушено проблему вивчення дозвільної документації на шлюб, яка додавалася до церковних обшуків напередодні проведення обряду вінчання у XVIII – першій половині XIX ст. Автор спробував виокремити, систематизувати та проаналізувати документи директивно-розпорядчого, виконавчого, засвідчувального, процесуально-юридичного напрямку, які визначали окремі матримоніальні вимоги в проведенні обряду вінчання, його законність і демонстрували підготовчий етап у здійсненні цього таїнства. Побіжно зазначено канцелярську документацію військових установ та інформаційно-публікаторські видання, які передусім посвідчували вдівство солдаток. З-поміж дозвільних документів досліджено паспорти, розшукові листи, слідчі відомості, довідки-свідоцтва про смерть осіб у підтвердження вдівства та інші. Показано інформативне наповнення, особливості написання та найменування, час уведення в діловодство, значимість документів-дозволів у шлюбному процесі. У підтвердження аргументованості тез процитовано деякі уривки писемних джерел, наведено приклади подружніх пар і осіб, які свідчили про сімейний стан наречених або давали дозвіл на шлюб. Указано на певні обов'язки представників парафіяльного духовенства у підготовці таїнства вінчання.

Ключові слова: дозвільна документація, паспорти, розшукові листи, свідоцтва, шлюб.

Таїнству вінчання, одному з семи головних обрядів православної церкви, передував передшлюбний етап. У цей період представники парафіяльного кліру перевіряли наречених на предмет добровільності волевиявлення та дотримання ними матримоніальних вимог православного віровчення. Результати церковно-обшуків дій, які проводилися щодо майбутнього подружжя, фіксувалися в «обыскных книгах». Змістова наповненість цієї документації регламентувалася указами 14 липня 1765 р., 25 серпня 1802 р. та 30 листопада 1837 р. [15, с. 189-190; 17, с. 230; 21, с. 947-948]. У восьмому пункті церковних/шлюбних обшуків, за необхідності доведення законності таїнства шлюбу, записувалися додані документи, які підтверджували непорушність матримоніальних вимог [1; 2]. Дозвільна документація підшивалася до «обыскных книг» або зберігалася в окремих фоліантах. Прикладом є збірка документів Троїцької церкви м. Лебедина Лебединського повіту Харківської губернії за період з 27 січня 1804 р. до 11 листопада 1839 р., у якій зібрано заручні листи, свідоцтва, білети, присяги, довідки тощо [7]. Матеріали цієї книги разом із церковними обшуками, судовими документами, державними указами, статтями цивільного законодавства та уривками хужої літератури склали основу джерельної бази дослідження.

Виходячи з інформаційного наповнення вищезазначених джерел, спробуємо виокремити, систематизувати та проаналізувати особні приклади дозвільної документації. Будемо апелювати до умовної класифікації українських актів, яка запропонована у збірнику «Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.» [12, с. 32]. Відповідно до неї, вивчимо документацію директивно-розпоряд-

чого (укази, інструкції тощо), виконавчого (рапорти, донесення), засвідчувального (паспорти/білети; свідоцтва), процесуально-юридичного (слідчі записи) напряду. Передусім, звернемо увагу на свідоцтва про смерть одного з представників попереднього сімейного союзу, паспорти та слідчі матеріали. Побіжно будемо апелювати до канцелярської документації окремих установ та інформаційно-публікаторських видань, які були важливими у вирішенні шлюбної долі овдовілих людей. Проаналізуємо змістове наповнення, особливості написання, найменування, значимість документів-дозволів на шлюб тощо. У контексті «олюднення» представлено історичного матеріалу, будемо наводити приклади осібних подружніх пар. Виокремимо деякі обов'язки представників парафіяльного духовенства у підготовці обряду вінчання.

Спершу звернемося до аналізу свідоцтв про смерть другого представника подружньої пари. При повторному вступі у шлюб священники вимагали від наречених, що прийшли з інших парафій, довідки-підтвердження вдовства. З проханням про надання таких засвідчувальних листів наречені могли звертатися до пароха з вимогою відповідних виписок із метричних книг або сповідних розписів. У разі не збереженості таких документів у церкві, особи зверталися з прохальними листами у вищі духовні інституції. Зокрема, донесення від 10 жовтня 1777 р., адресоване у Роменське духовне правління, надіслала Меланія Черноглазова. З метою вступу в другий шлюб жінка просила надати довідку про смерть першого чоловіка Кирила [8, арк. 1].

Засвідчувальні документи такого змісту, які видавалися представниками парафіяльного кліру, загалом писалися за схожою формою. Наведемо приклад свідоцтва про смерть дружини з лебединської книги: «Явитель сего капустинській житель изъ дворянъ Михаилъ Осиповъ сынъ Волюковъ Вербицкій не имѣть никакого препятствія къ вступленію въ законный бракъ, въ поведеніи честень и добропорядочень. Жена его сего 1821 года Февраля 17 дня скончалась и погребена, въ чемъ свидетельствуетъ села Капустиновъ, церкви Вознесенской приходскойъ Священникъ Іоаннъ Брейловскій». Документ датований 4 травня 1821 р. [7, арк. 29]. Звернімо увагу на те, що з часу смерті дружини титулованої особи пройшло декілька місяців. Очевидним фактом є недотримання піврічного траурного терміну чоловіком і швидко нове одруження.

Значно складніше було солдатським вдовам. Лише в 60-х роках XVIII ст. почали зобов'язувати полкових командирів направляти повідомлення про смерть солдатів їхнім дружинам, однак очевидно умови таких розпоряджень не завжди виконувалися [32, с. 80]. До того ж, саме в цей час було започатковане поштове сполучення, яке не так швидко розвивалося [15, с. 187]. За таких обставин жінки, які не могли підтвердити свій овдовілий статус, не могли вступати у новий шлюб [16, с. 954]. Для підтвердження вдовства жінок у духовні правління надходили відповідні витяги з канцелярської реєстрової документації окремих військових підрозділів. Зокрема, 14 січня 1783 р. у Роменське духовне правління була надіслана відомість про смертельні випадки 1782 р. із-поміж солдат Суздальського піхотного полку з зазначенням місць проживання їхніх дружин. Додатково у підтвердження даних про померлих додавався рапорт полкового священника [9, арк. 1-3]. Далі духовні особи відповідного відомства, напевно через свідоцтва про смерть військових, повідомляли солдаток.

У першій половині XIX ст. спостерігалася практика друку повідомлень про смерть у місцевих губернських і міських відомостях, а з 1852 р. наголошувалося на трикратній публікації жалобних листів щодо загиблих військових у названих інформаційно-публікаторських виданнях [22, с. 6-7]. Свідоцтва про смерть чоловіків, які перебували на цивільній або військовій службі, були важливими для вирішення подальшого матеріального благополуччя овдовілих жінок та їхніх дітей. Адже окремими указами призначалися жалування/пенсії вдовицям, до того ж їхні розміри визначалися кількістю відпрацьованих років чоловіком на користь держави [15, с. 248; 18, с. 475; 21, с. 883]. Зміни сімейного статусу військових, народження у них дітей, перш за все чоловічої статі, також дитяча смертність повинні були позначатися відповідними відмітками в інших документах, про які піде мова нижче: паспортах або білетах [20, с. 421]. Отже, завдяки документам про смерть одного з членів попередньої подружньої пари, створювалися умови для повторного одруження. Укласти новий шлюб могли також за пред'явлення розлучних листів, довідок, що указували на заслання чоловіків/дружин у Сибір, або дозволів іновірцям, виданих місцевим духовним начальством [23, с. 25; 19, с. 817].

Вищеназвані документи засвідчувальної групи, які різнилися за формою подачі інформації про наречених, доволі часто вживалися під єдиною назвою – «свѣдѣтельствъ». Її можна вважати факультативною назвою цілого роду посвідкових документів, якими підтверджувалося право осіб на шлюб. З появою запозичень ще в XVIII ст. спостерігалось витіснення цієї назви більш конкретними серед співвідносних слів, які вже вказані вище, а також іншою формою написання – «пашпортъ» або «былѣтомъ» («билетомъ»). Останній названий документ побутував як посвідчення про увільнення зі служби з правом переїзду на обране місце проживання в 70-90-тих роках XVIII ст. у військовій [12, с. 39], а на початку XIX ст. став помітним і в освітній сфері, у студентів різних навчальних закладів.

Своєрідне посвідчення студента, яке зустрівся у обшуковій книзі с. Вовківці Роменського повіту Полтавської губернії, починалося так: «Явителю сего окончившему курсъ въ Харьковскомъ Колегіумѣ Богословскаго ученія воспитаннику Андрею Вербицкому...». Документ засвідчував його особу, добровільність у виборі нареченої та указував на дозвіл від керівництва установи, Високопреосвященства, на шлюб [11, арк. 54]. Загалом потрібно зауважити про те, що цивільне законодавство забороняло військовим або цивільним службовцям вступати в шлюб без дозволу керівників установи, у якій вони працювали або вчилися. Очільники підтверджували дозвіл на одруження письмовою згодою [24, с. 2].

Складнішими за формою реєстрації та подачею інформації були паспорти для дійсних або відставних військових. У Сенатському указі № 20.309 від 1802 р. представлено різні форми-зразки написання такого роду документів. Їхня інформативна наповнюваність залежала від роду військ, кількості відпрацьованих років, участі у різних військових операціях, сімейного стану та інших деталей про служилих осіб [17, арк. 170-173]. Одне з посвідчень рядового Тульського єгерського полку Федора Михайлова Токаря датовано 16 квітням 1839 р. та показано за такою структурою: солдату – 38 років, віросповідання грекоросійського, описано зовнішній вигляд, сімейний стан – неодружений, чин – рядовий, вислуга років – 15 років, позначено підписи підполковника, командира бригади, полкового ад'ютанта [11, арк. 20-21]. Рядовий солдат у «билетѣ» представлений на одному аркуші.

В іншому документі військовий офіцерського звання був удостоєний опису на 3,5 аркушах. Старший музикант унтер-офіцерського звання Вітебського єгерського полку 37-річний «холостий» Антін Григор'єв Мачунський одружився 23 квітня 1841 р. у Варваринській церкві м. Кролевець із 30-літньою місцевою мешканкою, вдовою по другому чоловіку Параскевою Федоровою Щербань. До церковно-обшукового аркушу подружньої пари № 23 додавалося посвідчення про згаданого молодика, яке відрізнялося інформативною складовою від вищенаведеного документа рядового солдата. У ньому офіцер представлений доволі скрупульозно. «Билетѣ» починався з опису мундира, на лівому рукаві якого малися нашивки в два ряди за бездоганну службу, визначався сімейний стан – «холостъ», жалування в три рублі сімдесят п'ять копійок сріблом у рік, віросповідання від народження православне, зріст в 5 аршин 1/8 вершків, лице чисте, волосся середнє довжиною, на голові та бровах темнорусе, очі сірі та не знають «раскоска никакаго» тощо. Далі йшов докладний опис служилих років [10, арк. 32-34]. Подібно описаний й інший унтер-офіцер Костромського єгерського полку Яків Дмитрієв Діденко, який мав дещо інші відмінності: польський знак за військову гідність п'ятого ступеня та річне жалування в 4 рублі 5 копійок тощо [6, арк. 38 зв. – 39].

Загалом паспорти, білети та документи на «отлучку» виокремлювалися в першій половині XIX ст. у дві групи: внутрішні та закордонні [25, с. 566]. У них позначалися зміни сімейного стану та чисельність одружень [24, с. 2]. Так прагнули уникнути чотиришлюбності. Саме паспорти були обов'язковими для пред'явлення священику та давали змогу військовим або студентам отримати дозвіл на одруження.

З-поміж процесуально-юридичної групи актових документів слідчого напрямку священики брали до уваги розшукові листи. Парохи, мабуть, виконували своєрідні контролюючі, правоохоронні функції у парафіяльній спільноті. Духовні особи були одні з небагатьох освічених членів громад і, за відсутності у більшості населених пунктів поліцейських органів, слідкували за правопорушеннями та дотриманням визначених православним віровченням норм християнської моралі.

Приклади листів-розшуків зустрічаються в церковно-обшукових книгах. Вони переважно орієнтовані на біглих кріпосних селян, військових, дружин або чоловіків, священників, розкольників, монахів або монахинь. Спочатку консисторії надсилали укази про розшуки біглих людей в духовні правління, а ті – в парафії. Зокрема, Київська консисторія 1758 р. направила ряд указів Імператриці Єлизавети в Лубенську протопопію про розшук розкольників, біглих монахів, священників тощо [3]. Можливо, що такі листи-розшуки надходили у парафії не на всіх блудників, а лише окремих осіб. Це було пов'язано з умовами публікацій про біглих кріпосних, які були визначені ще 6 квітня 1722 р. [14, с. 640]. У таких документах подався детальний опис зовнішнього вигляду людини з позначенням рис обличчя та особливих ознак. Розкривалися службові відмінності для військових і представників чорного духовенства.

Зокрема, 1848 р. перебував у розшуку, мабуть як дезертир, боцман 39-го флотського екіпажу Йосиф Дем'янів Косенко [10, арк. 44 зв. – 45 зв.]. У другій розшуковій публікації 1796 р. значилася 25-річна Марфа Тереповська з Суразького повіту, яка зникла ще в 1786 р., будучи дружиною козака Осипа Монака [8, арк. 1]. Біглою у 1784 р. виявилася Тетяна дружина козака з с. Макіївка Пирятинського повіту [29, арк. 1-4]. На таких жінок, які тікали від своїх чоловіків, звернув увагу відомий поет-чернець кінця XVII – початку XVIII ст. Климентій Зіновійів. Староукраїнською літературною мовою він написав такі рядки: «Хочь то пра(в)да на свѣтѣ мало то бываеѣтъ: же з(ъ) добра миру жона о(т) мужа втѣкаеѣтъ: Що (ж) бы то уже была тому за причина... Подобно для того же(б) на лучшо(и) жит(ъ) волѣ: ве(д)лугъ самои ты(л)ко злои свояволѣ.» [13, с. 107]. Головною причиною таких утеч поет вважав не добровільність у виборі матримоніального партнера та інші причини родинного життя, які громадам були не відомі.

Подібно тікали й чоловіки від своїх дружин [5]. У 1766 р. утік із під арешту Микита Шкляр, якого обвинувачували у двоєженстві [27, арк. 1-12]. У випадку 1758 р. біглим рахувався священник Захарій Григорович з Московської духовної консисторії [3, арк. 1-3]. У наступній розшуковій ситуації 1774 р. проявила себе монахиня Золотоніського Благовіщенського дівочого монастиря Пелагія [30, арк. 1-18]. Схожим учинком в 1780 р. позначився чернець Золотоніського монастиря Веніамін [31, арк. 1-7]. Вочевидь, представники чорного духовенства виокремлювалися у втечах із духовних обителей, адже зустрілися розшукові зведені відомості за 1773 р. біглих монахів Чернігівської та Переяславсько-Бориспільської єпархій [28, арк. 1-7]. Визначали таких осіб за докладним портретом, представленим у документації такого змісту.

Розуміємо всю складність виокремлення за описами зовнішнього вигляду біглих серед пришлих. Очевидно, це було можливим хіба що у разі наявності якихось особливих прикмет. Так, у шлюбних обшуках Варваринської церкви м. Кролевець виявлено документ слідчого характеру за 1826 р. на біглого селянина з Подільської губернії. У кріпосного Івана Витовського був «между бровами знакъ отъ разбитія» [10, арк. 23зв.]. В іншому розшуковому листі 1796 р. описувалася бігла дружина Агафія Осіповна Гордія Щербатенка з «деревни» Остапівка Короповського повіту, яка мала на чорній правій брові шрам [4, арк. 13]. Завдяки таким прикметним особливостям можливо було впізнати біглу людину і тим самим не здійснити помилки, не допустити укладання шлюбу.

Бували випадки, коли напередодні вінчання наречені сповідувалися і розкривали таємниці свого біглого життя. Так, 1761 р. покалася у гріхопадінні Євпраксія, колишня черниця Коробовського монастиря, яка втекла з обителі та хотіла повінчатися з сином військового товариша Андрієм Богдановичем [26, арк. 12]. Отже, бігли особи були не рідкістю. Завданням духовних інституцій і поміщиків було інформування представників парафіяльного кліру, адже передусім вони виконували певні правоохоронні функції в громадах, могли виявляти підозрілих осіб і повідомляти контролюючі, судові або духовні органи, а головне – упереджувати незаконне одруження.

Іноді, парохі зверталися до місцевих правоохоронних органів у проведенні слідчих дій щодо сумнівних наречених. Результатом одного розслідування був лист від 16 травня 1839 р. за № 518 із лебединської «градской полиции» на «сношеніе Вашего преподобія» м. Лебедина Троїцької церкви священника Федора Веселовського. Зі змісту документу дізнаємося про справу 48-річного рядового солдата татарського походження Єгора Львова. У завершенні слідчих записів було винесено рішення на предмет можливого шлюбу: «Со стороны полиции никакихъ препятствий неопределено» [7, арк. 132-133]. Як бачимо, органи поліції надавали допомогу священникам у розкритті особистих нюансів життя осіб і виносили свій вердикт щодо утворення нового сімейного союзу.

Вищенаведені приклади документації, які бралися до уваги парохами напередодні проведення обряду вінчання, указували на значний ступінь відповідальності представників парафіяльного кліру. Вони, будучи одними з небагатьох освічених людей в колі місцевих громад, повинні були дотримуватися догматів православного віровчення у проведенні таїнства шлюбу, бути обізнаними у законодавчих змінах, які регламентували вінчальний процес, інформованими у документальній базі, що надходила з вищих духовних інституцій, слідкувати за правопорядком парафіяльної спільноти. У випадку сумнівних моментів особистого життя вимагали додаткові документи-дозволи від наречених для проведення обряду вінчання. Із-поміж виявлених дозвільних документів можна назвати рапорти, донесення, паспорти, свідоцтва, слідчі записи тощо. Найпоширенішими виявилися посвідкові документи, які переважно зустрічалися під назвою свідоцтв. Для осіб, які перебували на цивільній або військовій службі, обов'язково необхідні були паспорт і дозвіл від керівників їхніх установ. Укладаючи повторні шлюби, визначали законність вінчання довідки-підтвердження вдовства, розлучні листи, документи про засланих чоловіків/жінок у Сибір тощо. Додаткові документи загалом вимагалися від наречених-мігрантів. Священиками враховувалися розшукові листи про біглих осіб, донесення, результати розслідувань від правоохоронних органів тощо.

Джерела та література

- 1 Бороденко, О. (2018). Церковні обшуки як історичні джерела у дослідженні шлюбної проблематики першої половини XIX століття. *Емінак*, 4 (24). Т. I. С. 117-121.
- 2 Бороденко, О. (2018). Шлюбно-процесуальні особливості сільського соціуму в 50-х роках XIX століття (за матеріалами церковних обшуків с. Миколаївка Роменського повіту Полтавської губернії). *Історична пам'ять*. 1 (38). С. 43-50.
- 3 Державний архів Полтавської області (далі – ДАПО), ф. 222, оп. 1, спр. 495, 32 арк.
- 4 ДАПО, ф. 801, оп. 1, спр. 1265, 26 арк.
- 5 ДАПО, ф. 801, оп. 1, спр. 1625, 7 арк.
- 6 ДАПО, ф. 1011, оп. 1, спр. 187, 21 арк.
- 7 Державний архів Сумської області (далі – ДАСО), ф. 537, оп. 1, спр. 4, 137 арк.
- 8 ДАСО, ф. 960, оп. 2, спр. 1245, 1 арк.
- 9 ДАСО, ф. 960, оп. 2, спр. 1539, 3 арк.
- 10 ДАСО, ф. 834, оп. 2, спр. 4, 108 арк.
- 11 ДАСО, ф. 1071, оп. 1, спр. 3, 121 арк.
- 12 Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: Зб. документів. (1993). /АН України. Ін-т укр. археографії та ін.; Упоряд., автор передмови та комент. В. Й. Горобець; відп. ред. Л. А. Дубровіна. Київ: Наук. Думка. 392 с.
- 13 Климентій Зіновійв. Вірші. Приповісті посполиті. Київ: «Наукова думка», 1971, 391 с.
- 14 Полное собрание законов Российской империи, с 1646 года [в 45 т.] (1830). (Далі – ПСЗРИ). СПб.: Тип. II Отд. Собственной Е. И. В. Канцелярии. Собрание первое. Т. VI. 815 с.
- 15 ПСЗРИ. (1830). Собрание первое. Т. XVII. 1115 с.
- 16 ПСЗРИ. (1830). Собрание первое. Т. XIX. 1081 с.
- 17 ПСЗРИ. (1830). Собрание первое. Т. XXVII. 1120 с.
- 18 ПСЗРИ. (1830). Собрание первое. Т. XXXIII. 1171 с.
- 19 ПСЗРИ. (1832). Собрание второе. Т. VI. Ч. 1. Приложения. 790 с.
- 20 ПСЗРИ. (1835). Собрание второе. Т. IX. Ч. 1. 891 с.
- 21 ПСЗРИ. (1838). Собрание второе. Т. XII. Ч. 2. 1067 с.
- 22 ПСЗРИ. (1853). Собрание второе. Т. XXVII. Ч. 1. 801 с.
- 23 Сводъ законовъ гражданскихъ и межевыхъ. (1832). Ч. I. Законы Гражданскіе. Санктпетербургъ. Печатано въ Типографіи II Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, 1225 с.
- 24 Сводъ законовъ Россійской имперіи, изданія 1857 года. (1857). Т. X. Ч. I. Законы Гражданскіе. Санктпетербургъ. Печатано въ Типографіи II Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, 1225 с.
- 25 Указатель алфавитный къ Своду законовъ Россійской Имперіи. (1834). Санктпетербургъ: Въ Типографіи Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Вѣличества Канцеляріи, 1007 с.
- 26 Центральний державний історичний архів України у м. Києві (Далі – ЦДІАК України), ф. 990, оп. 1, спр. 362, 64 арк.
- 27 ЦДІАК України, ф. 990, оп. 1, спр. 570, 12 арк.

- 28ЦДІАК України, ф. 990, оп. 1, spr. 938, 7 ark.
 29ЦДІАК України, ф. 990, оп. 1, spr. 1725, 4 ark.
 30ЦДІАК України, ф. 990, оп. 1, spr. 1014, 18 ark.
 31ЦДІАК України, ф. 990, оп. 1, spr. 1421, 7 ark.
 32Щербинин, П. (2005). Жизнь русской солдатки в XVIII – XIX веках // Вопросы истории. № 1. С. 79-92.

References

- 1 Borodenko, O. (2018). Tserkovni obshuky yak istorychni dzherela u doslidzhenni shliubnoi problematyky pershoi polovyny XIX stolittia. *Eminak*, 4 (24). Т. I. S. 117-121. [In Ukrainian].
- 2 Borodenko, O. (2018). Shliubno-protsesualni osoblyvosti silskoho sotsiumu v 50-kh rokakh XIX stolittia (za materialamy tserkovnykh obshukiv s. Mykolaivka Romenskoho povitu Poltavskoi hubernii). *Istorychna pam'iat*. 1 (38). S. 43-50. [In Ukrainian].
- 3 Derzhavnyi arkhiv Poltavskoi oblasti (dali – DAPO), f. 222, op. 1, spr. 495, 32 ark. [In Ukrainian].
- 4 DAPO, f. 801, op. 1, spr. 1265, 26 ark. [In Ukrainian].
- 5 DAPO, f. 801, op. 1, spr. 1625, 7 ark. [In Ukrainian].
- 6 DAPO, f. 1011, op. 1, spr. 187, 21 ark. [In Ukrainian].
- 7 Derzhavnyi arkhiv Sums'koi oblasti (dali – DASO), f. 537, op. 1, spr. 4, 137 ark. [In Ukrainian].
- 8 DASO, f. 960, op. 2, spr. 1245, 1 ark. [In Ukrainian].
- 9 DASO, f. 960, op. 2, spr. 1539, 3 ark. [In Ukrainian].
- 10 DASO, f. 834, op. 2, spr. 4, 108 ark. [In Ukrainian].
- 11 DASO, f. 1071, op. 1, spr. 3, 121 ark. [In Ukrainian].
- 12 Dilova dokumentatsiia Hetmanshchyny XVIII st.: Zb. dokumentiv. (1993). /AN Ukrainy. In-t ukr. arkhеоhrafii ta in.; Uporiad., avtor peredmovy ta koment. V. Y. Horobets; vidp. red. L. A. Dubrovina. Kyiv: Nauk. Dumka. 392 s. [In Ukrainian].
- 13 Klymentii Zinoviiiv. Virshi. Pripovisti pospolyti. Kyiv: «Naukova dumka», 1971, 391 s. [In Ukrainian].
- 14 Polnoe sobranie zakonov Rossiyskoi ympery, s 1646 hoda [v 45 t.] (1830). (Dali – PSZRY). SPb.: Typ. II Otd. Sobstvennoi E. Y. V. Kantseliary. Sobranie pervoe. T. VI. 815 s. [In Russian].
- 15 PSZRY. (1830). Sobranie pervoe. T. XVII. 1115 s. [In Russian].
- 16 PSZRY. (1830). Sobranie pervoe. T. XIX. 1081 s. [In Russian].
- 17 PSZRY. (1830). Sobranie pervoe. T. XXVII. 1120 s. [In Russian].
- 18 PSZRY. (1830). Sobranie pervoe. T. XXXIII. 1171 s. [In Russian].
- 19 PSZRY. (1832). Sobranie vtoroe. T. VI. Ch. 1. 790 s. [In Russian].
- 20 PSZRY. (1835). Sobranie vtoroe. T. IX. Ch. 1. 891 s. [In Russian].
- 21 PSZRY. (1838). Sobranie vtoroe. T. XII. Ch. 2. 1067 s. [In Russian].
- 22 PSZRY. (1853). Sobranie vtoroe. T. XXVII. Ch. 1. 801 s. [In Russian].
- 23 Svod zakonov grazhdanskikh i mezhevykh. (1832). Ch. I. Zakony Grazhdanskie. Sanktpeterburg. Pechatano v Tipografii II Otdeleniya Sobstvennoy Ego Imperatorskago Velichestva Kantselyarii. 1225 s. [In Russian].
- 24 Svod zakonov Rossiyskoy imperii. izdaniya 1857 goda. (1857). T. X. Ch. I. Zakony Grazhdanskie. Sanktpeterburg. Pechatano v Tipografii II Otdeleniya Sobstvennoy Ego Imperatorskago Velichestva Kantselyarii. 1225 s. [In Russian].
- 25 Ukazatel alfavitnyy k Svodu zakonov Rossiyskoy Imperii. (1834). Sanktpeterburg: V Tipografii Otdeleniya Sobstvennoy Ego Imperatorskago Velichestva Kantselyarii. 1834. 1007 s. [In Russian].
- 26 Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyievi (Dali – TsDIAK Ukrainy), f. 990, op. 1, spr. 362, 64 ark. [In Ukrainian].
- 27 TsDIAK Ukrainy, f. 990, op. 1, spr. 570, 12 ark. [In Ukrainian].
- 28 TsDIAK Ukrainy, f. 990, op. 1, spr. 938, 7 ark. [In Ukrainian].
- 29 TsDIAK Ukrainy, f. 990, op. 1, spr. 1725, 4 ark. [In Ukrainian].
- 30 TsDIAK Ukrainy, f. 990, op. 1, spr. 1014, 18 ark. [In Ukrainian].
- 31 TsDIAK Ukrainy, f. 990, op. 1, spr. 1421, 7 ark. [In Ukrainian].
- 32 Shcherbinin. P. (2005). Zhizn russkoy soldatki v XVIII – XIX vekakh // Voprosy istorii. № 1. S. 79-92. [In Russian].

Olena Borodenko

RESOLVING DOCUMENTS FOR MARRIAGE OF THE 18TH – FIRST HALF OF THE 19TH CENTURIES: AN ATTEMPT TO ANALYZE

The article deals with the problem of studying the resolving documentation for marriage, which was attached to church searches on the eve of the wedding ceremony in the 18th - first half of the 19th century. The author tried to identify, systematize and analyze the documents of the directive and efficient, executive, certifying, procedural and legal areas that determined the individual matrimonial requirements in the conduct of the wedding ceremony,

its legitimacy and demonstrated the preparatory stage in the implementation of this sacrament. The bureaucratic documentation of military institutions and informational and publishing publications, primarily certifying the widowhood of soldiers, were briefly indicated. Among the resolving documents, passports, search letters, investigative lists, death certificates of persons confirming widowhood and others were examined. Informative content, specifics of writing and names, the time of entry into clerical work, the importance of resolving documents in the marriage process are shown. In supporting the validity of the theses, some passages of written sources are cited, examples of married couples and persons testifying to the marital status of the groom and giving permission to marry are given. It was indicated on certain responsibilities of parish clergy in the preparation of the wedding sacrament.

Key words: resolving documents, passports, search sheets, certificates, marriage.